

"Vrij" omdat het verwijst naar 'vrijheid', naar 'ruimte geven', naar 'Vrije school' en "Mare" omdat het een vertrouwde term is vanuit het Kerstspel waarin de engel ons en de herders komt vertellen dat zij een 'Blijde Mare', een blijde boodschap heeft.

"Deze Liefdekracht helpt ons om weer mét elkaar te spreken in plaats van tegen elkaar. In verscheidenheid zijn we samen één."

Voorwoord

*"Hier is onze fiere Pinksterblom en ik zou hem zo graag eens wezen,
Met zijn groene kransen om het hoofd
En met zijn klinkende bellen,
Recht is recht, Krom is krom,
Belief je wat te geven voor de fiere Pinksterblom
Want de fiere Pinksterblom moet voort!..."*

Als er over de 'vierge', de maagdelijke Pinksterblom wordt gezongen -die we allemaal 'zo graag eens zouden wezen'- kunnen we naast de lentebriid of Pinksterblom onszelf, man en vrouw, als reine strevende menszielen op weg zien gaan. De weg naar de dood is recht, de weg naar de hemel krom en bochtig. Rinkelen we met onze bellen om de duivel te verjagen? En wat geven we elkaar dan met tegenwoordigheid van geest om als Pinksterblommen voort te kunnen gaan?..."

Hoe kunnen wij nu het wonder, de essentie en de boodschap van Pinksteren verstaan waarbij sprake is van grote woorden zoals 'Heilige Geest' en 'Vurige Tongen'. Duidelijk is wel dat door de symbolen 'bruid en bruidegom', een thema wat veelvuldig voorkomt in sprookjes, een samengaan wordt bedoeld en een 'bevruchting' plaats vindt met de geest van liefde. Hieruit volgt enthousiasme en de behoefte elkaar 'in te sluiten', in plaats van 'uit te sluiten'. Om feest te vieren met kransen en tooien. De duif is hierbij een symbool van reinheid maar ook van verbintenis tussen hemel en aarde. Deze Liefdekracht helpt ons om weer mét elkaar te spreken in plaats van tegen elkaar. In verscheidenheid zijn we samen één.

Dat is wat we in vrijheid en met blijdschap kunnen geven aan de 'fiere Pinksterblom'!
Want de fiere Pinksterblom moet voort...

HvM

Meiboom en Pinksterboom

"...tooi kinderen als bruid en bruidegom, als bruidsmisjes en -jonkers met een kroon of krans op het hoofd..."

Door de eeuwen heen hebben meibomen in heel Europa een rol gespeeld. Oude heidense tradities zijn overgegaan naar de levensboom die voor het pinksterfeest wordt opgericht. Veel pinkstergebruiken namen in de loop van de 18e eeuw af en zijn later op veel plaatsen verdwenen.

De Pinksterboom symboliseert de verbinding tussen hemel en aarde. De aarde wordt een hemels paradijs waar mensen zich in gemeenschap met elkaar verbinden, aan elkaar raken, een worden en bevrucht worden door goddelijke liefde: huwelijk = Hochzeit (Duits) = hoogtij = hoogste tijd. De zomer breekt aan, de tijd van het rijpen begint.

Met Pinksteren bereiken we in de jaarfeestencyclus ons doel: de geest wekt ons bewustzijn voor de eigen individualiteit, voor de schepping, voor het mysterie op Golgotha. We mogen ons gekroond weten na onze lange weg. "Het geschenk van Pinksteren is de beloning die de mensenziel krijgt voor haar streven naar Hemelvaart (Emiel Bock)."

Versier poorten en bogen met bloemen en linten, tooi kinderen als bruid en bruidegom, als bruidsmisjes en -jonkers met een kroon of krans op het hoofd, ze zullen statig rechtop door de poort schrijden, toegezongen door een erehaag die bewonderend toekijkt.

"Het geschenk van Pinksteren is de beloning die de mensenziel krijgt voor haar streven naar Hemelvaart (Emiel Bock)."

Volharding

“Het als vooruitgang beleefd evenwicht is Volharding”

De mens is een ‘gedachtewezen’ (Rudolf Steiner). Hiervan getuigt alleen al het feit dat hij over zichzelf kan beschikken, en dat zijn gevoel van eigenwaarde pas dan vervuld is als het een uitdrukking van zelfbeschikking wordt. Tot zelfbeschikking zijn wij echter alleen bij machte door onze begrippen en ideeën.

...Deugden zijn geen eigenschappen die men bezit of verwerft, maar inspanningen, overwinningen en verheffingen. Rudolf Steiner geeft zoals men ziet, geen opsommende indeling van de Deugden, maar een dynamiek van ons deugdenschepend wezen bij het werk aan onszelf.

Deugden zijn overgangen, voorbeelden van de weg zoeken en de weg vinden.

Een innerlijke weg is het permanent bewegende midden tussen lichaamsvrijheid en opstanding in een geestgevormde wezenstoestand. Deugden zijn treden voor het voortdurend verwerven van een midden tussen afwijkingen.

Zij zijn het bezinnen tussen een herinnering aan een geestelijke afkomst en een voorgevoel van een geestelijk doel. Zij zijn de beweging van een wegvinding die toch rust is, omdat ze zichzelf door waarheid en innerlijk leven verzekert van de juiste richting.

(blz. 88/98/99)

Bron: ‘De Deugden – Jaargetijden’ van Herbert Witzeman; bespreking van 12 deugden met korte aanwijzingen van Rudolf Steiner. Ze betreffen meditatie die in overeenstemming met het jaargebeuren geïnfuseerd kunnen worden.

Kom mee naar buiten allemaal, / Dan zoeken wij de [...]

Kom mee, naar bui - ten al - le - maal,
Dan zoe - ken wij de wie - le - waal
En hoo - ren wij dien mu - zi - kant,
Dan is zo - mer weer in 't land!
Du - del - djo klinkt zijn lied,
Du - del - djo klinkt zijn lied,
Du - del - djo en an - ders niet.

Van de Nelson Waldorfschool, Canada: Leren schrijven om te lezen...

7 voordelen van de 'Waldorf' methode

Vrijeschool onderwijs vormt de basis vanwaaruit leesonderwijs in de kleuterklas wordt vorm gegeven.

Leren lezen voltrekt zich voor de kinderen in dezelfde volgorde als de ontwikkeling van de mensheid zelf: de orale/gesproken overdracht (verhalen) was de eerste vorm, daarna begonnen mensen afbeeldingen te maken om hun ideeën over te brengen, gevolgd door symbolen zoals hiërogliefen en tenslotte de vorming van abstracte letters zoals ons tegenwoordige alfabet. Toen er eenmaal geschreven taal beschikbaar was, leerden mensen om te lezen. Deze wijze van leren is precies de volgorde die gevolgd wordt in de Vrijescholen om kinderen taal te leren beheersen en ook taal te leren toe te passen.

1. Het belang van het Gesproken Woord

In de Vrijeschool ligt de focus vanaf geboorte tot een jaar of zeven op het gesproken woord. In de kleuterbouw ligt de nadruk op gesproken rijmpjes en verhalen: natuurverhalen, cultuurverhalen, sprookjes, arbeidsspellen. De leerkrachten zijn 'storytellers', 'verhalen vertellers' die ervoor waken de oorspronkelijke taal in hun verhalen intact te laten. De leerkracht is opmerkzaam van de eigen uitspraak en kracht van de stem als opmaat voor de taalontwikkeling en taalinteresse van hun leerlingen. Deze fase vormt de basis voor latere geletterdheid en helpt de kinderen in

de volgende fase van taalontwikkeling: leren schrijven en spellen.

2. Herhaling zorgt voor inprenting

Door herhaling van de verhalen gedurende een bepaald aantal weken leren de kinderen de verhalen uit het hoofd (in het Engels wordt dit aangeduid als 'learning by heart', wat een mooiere duiding is vind ik) Bij het oprichten van de 1e Vrijeschool in Duitsland in 1920 benadrukte Rudolf Steiner keer op keer het belang van herhaling voor de leerlingen. Huidige hersenonderzoeken ondersteunen dit gegeven als een belangrijke factor in de ontwikkeling van het kindbrein. De veelvoudige verbindingen van hersengebieden worden ondersteund door zich herhalende gebeurtenissen.

3. Schrijven begint op een organische manier

In de eerste klas op de Vrijeschool wordt het alfabet op een fantasievolle en beeldende manier formeel geïntroduceerd. Iedere letter van het alfabet wordt voorgesteld in een schets of tekening behorend bij een verhaal wat aan de kinderen wordt verteld. Bij voorbeeld: de kinderen horen een verhaal over een ridder die op zijn reis over 'bergen' en door 'dalen' zijn weg moet vinden. De kinderen leren dan de letter 'B' te schrijven voor Berg en die te plaatsen tussen de letters 'D' voor Dal.

"De ramadan is een maand waarin ik de tijd voor mezelf neem om stil te staan bij het spirituele."

Ramadan

Vastend in de laatste dagen van de ramadan schrijf ik dit stukje. Vandaag is het extra moeilijk, omdat de weersvoorspelling maximaal 32 graden is. Waarom vast ik dan en wat is de ramadan eigenlijk?

Ramadan is één van de twaalf maanden van het islamitisch jaar. Dit is een maanjaar en geen zonnejaar zoals we hier in het westen gebruiken. Dat betekent dat een maand uit 29 of 30 dagen bestaat afhankelijk van wanneer de nieuwe maan gezien wordt. Elk jaar schuift de ramadan ongeveer 10 dagen op naar voren. Ik weet nu nog niet of de ramadan op maandag- of dinsdagavond afgelopen is. Dat hangt ervan af wanneer de nieuwe maan gezien wordt. Dan begint de volgende maand en vieren de moslims de Eid el Fitr. Dit betekent letterlijk het feest van het vasten breken, maar wordt hier in Nederland gewoonlijk het Suikerfeest genoemd.

De ramadan is een maand waarin ik de tijd voor mezelf neem om stil te staan bij het spirituele. Door niet te eten en te drinken vind ik de rust om over bepaalde dingen na te denken en te reflecteren. Ik train mijn wil door te vasten,

terwijl ik wel de mogelijkheid heb om te eten en drinken. Ook voel ik dankbaarheid en blijdschap op het moment dat ik 's avonds als de zon onder is mijn vasten breek met een simpele en gezonde maaltijd.

Niet alleen de maancyclus, maar ook de zonnestanden spelen een belangrijke rol in de islam. Onder andere de duur van de vastendag hangt hier immers van af. Wanneer de ramadan hier in de winter valt, dan is een vastendag aanzienlijk korter dan wanneer deze in de zomer valt. Maar op het zuidelijk halfrond is het dan zomer.

Naast het naar binnen keren in mijzelf, komt ook het sociale aspect aan bod. Regelmatig breken we het vasten met anderen en ook de moskee wordt in de avond vaak extra bezocht voor een lang gebed (die speciaal in de ramadan wordt gedaan). Aan het einde van de ramadan is het de bedoeling dat iedereen wat geld geeft waarvan basisvoedsel zoals meel, rijst enz. wordt gekocht. Dit wordt uitgedeeld aan de minder vermogenden, zodat iedereen een fijne 'Eid' (Suikerfeest) kan vieren.

Juf Karina Jansen

"Eid Mubarak"

- Gezegend suikerfeest -

Interview met Eva Smits, kleuterjuf van kleuters 4.

Juf Eva werkt samen met juf Jolanda.

Aansluitend bij de drie belangrijkste vragen die in sprookjes worden gesteld om de ander te leren kennen, stelden we juf Eva de volgende vragen:

Wie ben je?

Mijn naam is Eva Smits. Ik woon samen met vriend Ruben en onze twee dochters, Madelief (2,5 jaar) en Daantje (7 maanden), in Almere Oosterwold. Samen met acht andere gezinnen wonen we in een groene oase aan de rand van het Kathedralenbos.

Sinds twee jaar ben ik werkzaam als kleuterjuf op Vrijeschool Almere. Met heel veel plezier werk ik 2,5 dag per week met mijn lieve klasje. De andere dagen is juf Jolanda in de klas. Een heel fijne duobaan!

Naast mijn werk als kleuterjuf geniet ik volop van onze twee dochters. Samen wandelen, fietsen met de fietskar, boekjes voorlezen... heerlijk!

Waar kom je vandaan?

Toen ik als 12-jarige de keuze moest maken naar welke middelbare school ik zou gaan, heb ik als enige van mijn klas gekozen voor het Rudolf Steiner College in Rotterdam. Dit was het eerste belangrijke besluit in mijn leven en tevens mijn eerste ervaring met het vrijeschoolonderwijs. Vijf fantastische jaren heb ik meegemaakt op het Rudolf Steiner College.

Na het behalen van mijn HAVO diploma volgde een lastige keuze. Welke studie zou ik gaan volgen? Na wat omzwervingen (een verkeerde studiekeuze, verschillende bijbaantjes en vrijwilligerswerk op een boerderij in Frankrijk) begon ik aan de vierjarige dagopleiding aan

de Hogeschool Helicon in Zeist (de Vrijeschool Pabo). Het was voor mij een feest om te studeren op deze kleine hogeschool, gelegen aan de rand van Zeist en dichtbij het bos. Samen met de andere studenten vormden we een hechte gemeenschap. We aten vaak samen, wandelden en fietsten door het bos en dronken liters kruidenthee in de tuin van de hogeschool. Na vier fijne jaren was ik afgestudeerd als Vrijeschool kleuterjuf. Ik solliciteerde in Amsterdam op de Geert Groote School en na de zomervakantie begon ik met mijn eerste, eigen kleuterklasje. Met veel plezier heb ik drie jaar in Amsterdam gewerkt.

Toen ik zwanger was van Madelief zijn wij opzoek gegaan naar een fijne woonruimte waar wij konden groeien als gezin. We maakten kennis met Oosterwold en werden verliefd: wat een bijzonder mooie en inspirerende plek! Vanzelfsprekend hoorde bij deze overstap van woonplek ook de overstap naar een andere Vrijeschool, dichterbij huis. Sinds twee jaar werk ik nu met veel plezier op Vrijeschool Almere.

Waar ga je naartoe?

Omdat ik vanwege mijn tweede zwangerschap een lange tijd afwezig was, voelt het voor mij als een nieuw, tweede begin op school. Veel meer dan vóór mijn zwangerschap voel ik nu de behoefte om mij te gaan verbinden met deze school. Ik geniet van het werken met de kleuters, de ouders en de collega's. Ik ben trots dat ik op deze school werk. Een heel vernieuwende en frisse Vrijeschool. Voor mij een inspirerende en leerzame plek om werkzaam te zijn. Daarbij merk ik dat het heel fijn is om moeder te zijn naast een baan als kleuterjuf. Ik kan mij veel beter verplaatsen in de vraagstukken van kinderen en ouders. Ik kijk uit naar de komende jaren, waarin ik mij nog meer kan gaan verbinden met deze mooie Vrijeschool!

*Aarde droeg het in haar schoot,
Zonlicht bracht het rijp en groot,
Zon en aarde die ons dit schenken,
Dankbaar willen wij u gedenken.*

Huizenbouw periode klas 3a

Als een van de laatste periodes van het jaar doen we de huizenbouw periode in de derde klas.

Dat is geen toeval.

Het huis waar we het in de periode over hebben zou je kunnen zien als een soort metafoor voor de 3e klasser zelf. In de kleuterklas kijken de juffen al naar de huistekeningen van de kleuters.

Een open huis met zichtbare kamers zegt iets anders over de ontwikkeling dan eentje die dicht is, met muren, ramen en deuren en waar rook uit de schoorsteen komt. In dat laatste geval is het huis "af" en kan het een indicatie zijn dat het kind nu zijn energie kan gaan richten op het leren in de eerste klas.

Het huis van de 3e klasser is ook een spiegel van het kind zelf.

In dit jaar sluiten we de eerste helft van de basisschool af. Het kind kan lezen, optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen. Het kan (redelijk) stellen en spellen en weet hoe de wereld in elkaar zit; hoe de boer zijn land verbouwt, hoe brood en kaas wordt gemaakt, kan manden vlechten en mutsen breien. De eerbied voor de vakman is groot en in zekere zin is de basis voor zelfstandigheid gelegd. Het kind heeft een stevig fundament, het kan zijn denken omzetten in resultaat, het dak zit er op.

Dat is nodig, want in de 4e klas zal de wereld niet zo'n mooi geheel blijken als dat het nu in de derde lijkt. Het "stevige" huis uit de 3e klas is dan een veilig heenkomen, maar daar schrijf ik volgend jaar nog weleens over.

De periode kent een theoretische en een praktische component. We leren over de ambachten die met huizenbouw van doen hebben en schrijven daarover in ons schrift.

We belichten ook de geschiedenis en de verscheidenheid aan huizen op de wereld.

We maken zelf een huisje in het klein. Dat kan een huisje van steen zijn, een iglo, een blokhut of misschien wel iets anders. Wellicht ziet u ze binnenkort in de school gepresenteerd.

Leander Kruizinga

Op bezoek bij de moskee

Op uitnodiging van onze burens, **ISN Sultan Ahmet Moskee Almere**, hebben een aantal mensen die betrokken zijn bij het peuterspeelzaalwerk, de buitenschoolse opvang en Vrijeschool Almere vorige week deelgenomen aan de zogenaamde 'Iftar maaltijd'.

Een Iftar-maaltijd is de maaltijd die gedurende de vastenmaand ramadan (die dit jaar duurde van 6 mei tot 4 juni) door moslims genuttigd wordt direct na zonsondergang.

Tijdens ramadan eten en drinken moslims niets tussen dageraad (ruim voor zonsopgang) en zonsondergang. Een maand lang staat het leven van moslims in het teken van verbodering, zelfdiscipline, zelfreflectie en bezinning op spiritueel gebied. Vanaf zonsondergang worden familie en kennissen bezocht en eet men gezamenlijk. De over het algemeen zoete gebakjes worden gebruikt om weer energie te krijgen. De maaltijden strekken zich soms uit over uren, omdat men vanwege de lege maag niet overhaast kan eten.

Onze 'delegatie' bestond uit drie leden, ook waren twee leden van scholengemeenschap Nautilus, een andere buur, aanwezig. Toen wij ons meldden waren de witte tenten met banken al redelijk gevuld en werd er bedrijvig rondgelopen om alles te verzorgen.

We werden hartelijk welkom geheten door het bestuur van de moskee en door een raadslid uit Lelystad. "Wat is de Vrijeschool eigenlijk voor een school?" was een serieus gestelde vraag. We vroegen of ze even een half uurtje de tijd hadden? Maar op onze uitnodiging om een keer een rondleiding te geven en een gesprek te openen werd enthousiast gereageerd. (We hopen hier een vervolg aan te geven volgend schooljaar.)

Voor de maaltijd werd opgediend kregen we een rondleiding in de moskee (schoenen uit!) en werd uitleg gegeven over de prediking, over imams, over de gemeenschap en over de perikelen omtrent de verbouwing/uitbreiding.

De maaltijd was heerlijk en overvloedig maar voor de mens die niet gevestigd had –zoals wij– was het vreemd om zo laat op de avond een volledige maaltijd van soep, kip, rijst, groenten en fruit te eten. Maar om onze gastheren eer aan te doen hebben we goed ons best gedaan... Wordt vervolgd!

Dick Hulzebos
Anne en Helga van Muijen

De duif

Het neerdalen van de Heilige Geest wordt gesymboliseerd door de duif. In de schilderkunst zien we de neerdalende duif afgebeeld boven Maria wanneer Gabriel naar de geboorte aankondigt, boven Jezus van Nazareth wanneer hij gedoopt wordt in de Jordan en boven de twaalf apostelen op het moment dat de Heilige Geest op hen neerdaalt.

Waarom de duif? De duif werd al in voor-christelijke tijden als bode van de goden gezien. Ook werd hij aan de godheid geofferd, zoals Jozef en Maria zes weken na de geboorte van Jezus deden.

In het verhaal van de ark van Noach was het de duif die de boodschap bracht van het vaste land, nadat Atlantis gezonken was. Ook kunnen mensen ervaringen hebben van het plotseling verschijnen van een duif op bijzondere momenten in hun leven.

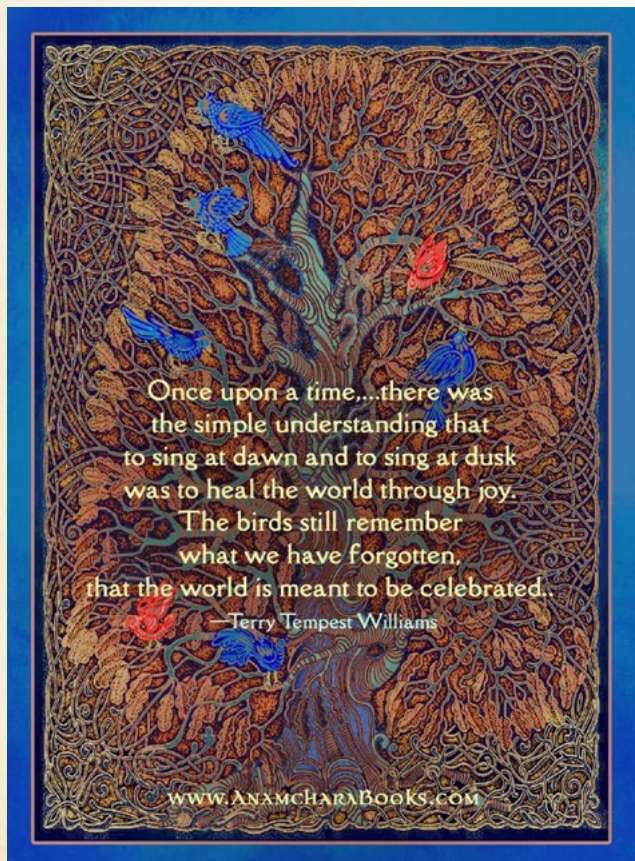
In meerdere sprookjes zijn het witte duiven, vogels, hemelboden, die mensen helpen hun levensweg te gaan, zoals bijv. in het pinkstersprookje 'De drie talen' van Grimm. Assepoester wordt geholpen door vele duiven om uiteindelijk bruid te worden van de koningszoon. Bij Hans en Grietje verschijnt twee maal een witte vogel, waardoor zij eerst in het heksenbos terecht komen (het aarde leven) en aan het eind weer worden teruggebracht naar hun vaderhuis (de hemel). "Eendje, eendje, hier zijn

Hans en Grietje, eer is geen weg en ook geen bruggetje, neem ons op je witte ruggetje...".

Alle verhalen, liedjes en spelletjes, waarin duiven, witte vogels (ganzenbord) of zwanen voorkomen die richting aangeven op het levenspad, kunnen in Pinkstervieringen worden opgenomen.

Bron: 'Schipper mag ik overvaren? Jaarfeesten in de stroom van de seizoenen', Juul van der Stok

Redactie: Guido van der Vorst
Helga van Muijen

vrijemare@vrijeschool-almere.nl